

EL PAÍS

QUADERN.

UN PAÍS DE PARAULES

Un àmbit d'àmbits literaris

Baixauli du la vivència de la fragilitat humana i de l'horror psicològic que la pot acompanyar a una altra "realitat"

FRANCESC CALAFAT | 29 ENE 2014 - 20:28 CET

Archivado en: Literatura catalana Manuel Baixauli Crítica Libros Literatura Cultura

Un any després, si fa no fa, de publicar *L'home manuscrit*, en un acte on dos autors valencians havien de llegir la seua obra, Manuel Baixauli explicà la història fabulosa de la seua malaltia, la síndrome de Guillain-Barré, que el deixa totalment paralizat al llarg de quaranta-dos dies. Era una pedra que pensava, ja que era conscient del terror de la situació. Era "terroríficament lúcid", va escriure en un article sobre Glenn Gould. L'impacte de l'acte no va ser tant la notícia del patiment d'una malaltia desconcertant, que també, com l'atmosfera i l'aura que Manuel Baixauli creà amb el relat. El tema que ens plantejarem alguns dels oients va ser: "Fóra interessant que l'autor aprofitara el trasbals personal literàriament, però, com ho farà?" Ara, el dilema el lector ja el pot descobrir en *La cinquena planta*.

L'autor parteix de l'experiència viscuda, de l'estada en l'UCI i la recuperació en un sanatori, però Baixauli no és un narrador realista, encara que l'interessa tot allò profundament humà. El tema de què parteix la seua obra guanya punts en aquest aspecte. La vivència de la fragilitat humana i de l'horror psicològic que la pot acompanyar, la du a una altra "realitat", altament flexible, on les fites entre present i passat, realitat, somni i irrealitat, l'espai i la mort són elàstics i permeables. *La cinquena planta* és en una bona part un compendi estilístic i temàtic (fotos, pintura, barreja de gèneres, la presència de morts...) de l'obra de Baixauli, però alhora és un aprofundiment i una ampliació del seu món, gràcies a la densitat que explora a partir de les actituds i l'univers personalitats singulars i les malalties més diverses.

La novel·la comença explicant-nos, amb la precisió del taxidermista, el procés i les impressions de la malaltia i l'espai i la vida del sanatori atrotinat on du terme la seua rehabilitació. Els metges, els zeladors, els fisioterapeutes i tot un seguit de personatges espectrals teixeixen una teranyina que atrapa el protagonista i el condueix a altres dimensions que dansen entre bromes metafísiques i metafòriques, oníriques, morboses i d'horror humà a fi de confegir un comprimit literari pujat de sentits, de replecs i laberints i suggeriments que converteixen *La cinquena planta* en una novel·la de corregut llarg i d'una extraordinària amplitud literària.

De fet, hi ha uns quants personatges que ells tots són un món. El violinista Fix, que se salvà en un camp d'extermini gràcies a la música i gràcies al qual també alleuja els companys, que molt després redescobreix que allò que només el satisfà és una música radicalment personal, al marge des codis habituals. Orofila, una arquitecta que explora territoris desconeguts, com ara espais cranials i una arquitectura "desaparitòria". És una dona que opina que una casa és un instrument musical on "sona la vida de qui l'habita". Un fotògraf obsedit a captar la serenitat dels morts, i després espais que es mouen entre l'absència i les figures estranyes. També poden trobar-hi un personatge que va desaparèixer en la novel·la anterior i que es rebel·la contant algunes de les "manies" del narrador-autor, o Timoteu, un escriptor que es recupera de la seua malaltia mental quan esdevé un escriptor viu, oral, gràcies a textos lapidaris i incisius. O el

"La cinquena planta' és una novel·la de corregut llarg i d'una extraordinària amplitud literària"

mateix autor, que ens narra la peripècia viscuda amb *L'home manuscrit* i representa la defensa de la creació pura, entre la serietat i la lucidesa, i aspira a expressar la llibertat de la creació i de l'individu, que fuig del superflu i furga en l'essencial. Cal pensar que fins a cert punt el sanatori i una casa a punt de fer figa són el refugi d'aquells que volen viure segons les seues regles.

La cinquena planta edifica admirablement tot el que he dit gràcies a una prosa concisa, ben graduada, i un lirisme auster capaç de tocar profunditats amb l'objectiu d'ordir vides que s'assemblen o es repeteixen i amb realitats potencials. Tot plegat, un llibre que neteja les arestes més difícils de l'obra anteriors i en multiplica les virtuts.